

TÁRSULATI ÜGYEK.

A növényteni szakosztály ülése
1895 május 8-ikán.

1. Fialovszky Lajos »*A Lunaria gumós gyökérzetének példányairól a régibb irodalomban*« czímen megemlékezik azon régibb írókról, a kik a Lunaria évelő gumós gyökérzetével foglalkoztak s bemutatja a Borbás gyűjtötte gumós Lunariák fényképeit.

2. Thaisz Lajos »*A rétek vizsgálata a gazdasági botanika szempontjából*«. Méltatja a jó növényzetű rétek fontosságát gazdasági szempontból, meghatározza a jó s a silány rétek növényzete közti különbséget botanikai szempontból s azután a rétek megbecsülésére, úgy minőségi, mint mennyiségi szempontból skálaszerű sorozatot állít fel. (L. Pótfüzetek augusztus 137-ik lap.)

3. Schilberszky Károly »*Egy üszökgomba (Thecaphora) viszonya a mezei folyóka virágához*« czímen bemutatja a *Convolvulus arvensis* makrandrikus és mikrandrikus virágait, mely utóbbiak pathológikus eredetűek lévén, heterandrikus, de homostyl virágoknak felelnek meg. A virágtölcsér felekén levő nectariumon, valamint az antherákon a *Thecaphora Lathyri Kühn.*-hez hasonló üszökgomba conidiumjai tömegesen találhatóak a mikrandrikus virágokon, melyek sajátos sarjadzások folytán nagyon hasonlítanak a *Saccharomyces apiculatus* élesztőgombához. Jellemző tényül említi fel, hogy zárt, sőt egészen fiatal bimbókban is megtalálhatóak e conidiumok, makrandrikus virágokban ellenben soha. Heckel Ede azt állítja, hogy a virágnak ezen üszökgomba okozta elváltozása kapcsolatban van a *Thomisus onustus* nevű pókkal, mely elpusztítván a virág rovarlátogatóit, a virág önporzásra van kényszerítve, mi által gyengítettven a leendő nemzedék, a növényt az üszökgomba megtámadja s virágait deformálja. Ezzel szemben előadó határozottan kiemeli, hogy nem ez az ok idézi elő a deformációt, hanem kizárólag az üszökgomba helyi infek-

ciója, mely a rovarok említett szerepétől, tehát az idegen- vagy önporzástól független. Támogatja ezt azzal, hogy nem ritkán talált egy növényen keverve makrandrikus és mikrandrikus virágokat. Az elvirágzás után a mikrandrikus virágban a magtok érése közben (téli) nyugvó spórák barna portömege fejlődik ki s a képződő rögös magvak felszínére tapadván, csírázásokor bejut a mycelium a csíranövénybe. Kirchner O. szerint a mikrandrikus virágok őszkor jelennek meg, mikor a rovarlátogatás gyér; ez nem felel meg a valóságnak, mert ily virágokat már juniustól kezdve lehet találni.

4. Istvánffy Gyula »*A margitszigeti és aquincumi hévvizsek flórájának egybehasonlítása*«. A római fürdő (Aquincum) néven ismeretes meleg forrásból valami 60 faj moszatot és baktériumféléet meg gombát mutat ki. Ezek közül csak 10—12 közös a margitszigeti thermáéval, melynek, mint 43 C.-fokos víznek, határozott thermalis növényzete van. A római fürdő langyos vizében igen kevés, alig 4—5 thermális vagy subtermális alak él, többnyire a kék moszatok köréből s ezek a kifolyó árok deszkáira, meg a felbugyogó források köré telepednek s mint sötét kékes-zöld bársonyc bevonás ismerhetők fel. A kovamoszatok és zöld moszatok teszik a római fürdő növényzetének fajsámra a legnagyobb részét, köztük több új faj Magyarországra.

A chemia-ásványtani szakosztály ülése 1895 május 28-ikán.

1. Bugarszky István megismertett egy a *chlór és bróm mennyiségi meghatározására* alkalmas új módszert. Ő a hidrogénbromidot jódsavval oxidálja, a brómot az oldatból kiűzi s a jódtól is megtisztított oldatban a chlort Volhard szerint titrálja.

2. Konek Frigyes előadta azt az eljárást, mely szerint *cocainhoz hasonló vegyületek* létesíthetők. Azt hiszi, hogy oxisavakból több ilyen vegyület csinálható, ha

a carboxyl hidrogonjét methyllel, a hidroxyljét benzoyllal helyettesítjük. Azután beszámolt azokról a kísérletekről, melyeknek czélja volt a cinchonint különféle módon redukálni. Eddig egy bihidrocinchonint sikerült előállítani.

Ugyancsak ő bemutatta a *Gooch-féle szűrőtégelyeket*, melyek azbeszttel csapadék gyors szűrésére, kimosására megszáritására, mérlegezésére sok esetben fölötte alkalmasak.

3. **Lengyel Béla**, mint a bortörvény ügyében az 1895 április 30-iki ülésből kiküldött bizottság elnöke, jelentést tett a bizottság megállapodásáról. A bizottság szótöbbséggel kimondotta, hogy a borok savtartalmának növelésére a borkősav használatát megengedhetőnek tartja.

A szakosztály a bizottság jelentését tudomásul vette.

4. **László Ede Dezső** a bortörvényre vonatkozólag védte a szakosztálynak

régebbi, a bortörvény ügyében kiküldött szakbizottság véleménye alapján, a Kir. Magy. Természettudományi Társulat választmányához beadott észrevételeit, s kívánta, hogy a szakosztály változatlanul tartsa fenn az első ízben kiküldött szűkebb szakbizottság véleménye alapján elfoglalt álláspontját.

A befejezett eszmecsere után a szakosztály felszólította László tagtársat, hogy előadását a Választmány elébe terjeszthetné végett a szakosztály jegyzőjének adja át.

5. **Ilósvay Lajos** határozatot kíván az iránt, vajjon hazai szerzőktől származó olyan dolgozatok, melyek szakközlönyökben, tudományos folyóiratokban már megjelentek, szakosztályi ülésen előadás tárgyai lehetnek-e?

A szakosztály kimondja, hogy ilyen dolgozatok előadás tárgyai nem lehetnek s a Chemiai folyóiratban is csak röviden közölhetők.

LEVÉLSZEKRÉNY.

TUDÓSÍTÁSOK.

(20.) *Még egy magvait röpitő növény.*

A Természettudományi Közlönynek 311. füzetében Péter Béla *A röpitő és parittyázó termésekről*. értekezik. A tanulságos közlemény írója azonban meg fogja nekem engedni, hogy a *röpitő termések* megnevezte fajait, az *ugorkás magrugó*, *Momordica Elaterium*, *L. Ecballium Elaterium*, *Rich. Ecballion agreste*, *Reichenb.*, népies néven: *lövő ugorkával*, mely kertemben évek óta magától vetődik és nő, pótolhassam ki, s egyúttal közelebről és részletesen ismertethessem meg.

Egynyári növény; az egész szürkés-zöld, merőn borzas, majdnem sertés; szára terjeszkedő, kacstalan; levelei hosszonyelesek, háromszögletűn tojásdadok, vállban szivesek, alig karéjosak, jelentéktelenül csipkések és bozások, durva tapintásúak, csipdelkések; virágai zöldes halaványsárgák, erezettek, háromnegyed hüvely átméretűek; a porzásal vagy himvirágok hosszú kocsányos egyszerű álernyőben nyilók, s az anya- vagy termésvirágok magánosak, a levelek hónaljából, rövid nyelűek; termése körkörösded, borzas, zöld, nedvdísan húsos, éréskor lefelé csüngő s a hosszúkás kocsányról a leggyöngédebb érintésre elvlik, s barna magvait

bizonyos mennyiségű nedvvel, teljes erővel és hirtelen szétlővelli. Magvai tojásdadok, kissé összelapítottak, símák. Déli Európában, szikár, kövecses helyeken vadon nő. Julistól szeptemberig virágzik. A virágterméssel foglalkozó kerttulajdonosok itt-ott, mint a maga nemében talán nem is annyira ritka, mint inkább sajtáságos különlegességet, nem épen virágos padjaikon, hanem a kerítés mellett néhány példányban megtűrik.

A *magrugó*, *Momordica L.* nemnek ezenkívül még két faja ismeretes: a *csúcsos magrugó*, *Momordica Balsamina L.*, melyet *öneresztőfü*-nek nevez a köznép, egy nyári folyondár, melyet oszlopok és verandák és épületfalak befuttatására sikeresen alkalmazhatni, és a *hegyes magrugó*, *Momordica Charantia L.*, mely az előbbtől annyiban különbözik, hogy levelei hétkaréjúak, magvai szennyes narancsszínűek, míg az előbbieé feketék. Részletesen ismertettem a **Berecz Antal** szerkesztette »Természet« 1878. évi folyama 11. számában »A magrugó fajok rövid rajza« czímen, s azokat, a kik talán közelebről érdeklődnek irántok, leheszen azon közleményem elolvasására utalnom.

KUNSZT JÁNOS.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedély — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.